

Kwiecień 2017

PUBLIKACJA NT. DOBROSTANU
ZWIERZĄT HODOWLANYCH

#18

Wpływ obcinania ogonów i kastracji na dobrostan owiec.

PODSUMOWANIE

Potrzeba wykonania bolesnych zabiegów zootechnicznych takich jak kastracja czy obcinanie ogonów powinna być rozpatrywana indywidualnie, w zależności od przypadku. Wiek przeprowadzenia zabiegu ma mały (jeśli w ogóle) wpływ na powstały w jego wyniku ból. Na podstawie oznaczenia stężenia kortyzolu, wydaje się, że kastracja chirurgiczna powoduje większy stres i ból. Podawane miejscowo leki przeciwbólowe i niesteroidowe leki przeciwzapalne zmniejszają ból spowodowany kastracją i obcinaniem ogonów u owiec.

> Rys 1

Obcinanie ogona za pomocą gumowego pierścienia.

> Rys 1

Obcinanie ogonów i kastracja samców są rutynowymi zabiegami przeprowadzanymi u owiec w wielu krajach na świecie bez stosowania środków znieczulających lub usypiających. Ponieważ są to dla zwierząt bolesne zabiegi, należy zastanowić się nad uzasadnieniem ich stosowania i ewentualnie wypracować skuteczne metody redukcji związanego z nimi bólu.

● CELOWOŚĆ OBCINANIA OGONÓW I KASTRACJI U OWIEC

Głównym uzasadnieniem usuwania ogonów u owiec jest ochrona przed zakażeniami powodowanymi przez larwy much lub inne pasożyty, chociaż naukowe dowody na to są dość ograniczone. Podczas ukąszenia przez muchę jaja są składane do tkanek zewnętrznych zwierzęcia (muszyca skórna). Muchy są przyciągane w obszar miednicy owcy, prawdopodobnie z powodu tego, że jest on ciepły i wilgotny. Wystąpienie muszycy jest poważnym wyzwaniem dla dobrostanu zwierząt. Dodatkowo prowadzi ona do zmniejszenia produkcji wełny, pogorszenia jej jakości oraz problemów z płodnością. W ciężkich przypadkach muszycy śmiertelność może sięgać nawet 10% liczebności stada. W zależności od regionu

liczba zwierząt chorujących na muszycę waha się od 0,3 do 18%.

Obcinanie ogonów uznaje się za zabieg zmniejszający ryzyko ukąszeń przez muchy poprzez ograniczenie tworzenia się kołtunów na ogonie, w okolicach miednicy i tylnej części zwierzęcia. Chociaż niektóre publikacje pokazują związek między występowaniem kołtunów u owiec a podatnością na ukąszenia much, to jednak związek między usuwaniem ogonów a kołtunieniem się wełny nie jest do końca udowodniony. W rzeczywistości uzyskane wyniki nie są jednoznaczne, jeśli porównamy liczbę ukąszeń przez muchy u owiec z obciętych i normalnymi ogonami.

Podsumowując, przeprowadzenie usunięcia ogonów u owiec jest zależne od stanu stada, regionu geograficznego czy praktyk zarządzania zwierzętami. Rutynowe obcinanie ogonów prawdopodobnie nie będzie miało pozytywnego wpływu na owce nieprodukujące wełny lub utrzymywane na obszarach o niskim zagrożeniu muszycą. W niektórych przypadkach zabieg ten jest podyktowany tradycją i nie znajduje uzasadnienia z punktu widzenia dobrostanu. W sytuacji konieczności usunięcia ogona zaleca się pozostawienie przynajmniej trzech kręgów ogonowych na kikucie (dla zakrycia odbytu i wejścia do pochwy). Kastracja zapobiega po-

➤ Rys 2

● BÓL POWODOWANY PRZEZ KASTRACJĘ I OBCINANIE OGONÓW

Istnieją behawioralne i fizjologiczne dowody, że usuwanie ogonów oraz kastracja są stresującymi i bolesnymi zabiegami (FAWEC Fact Sheet nr 17). Wywołany przez nie ostry ból trwa od kilku do ponad 48 godzin.

● KTÓRA METODA JEST MNIEJ BOLESNA?

Wszystkie metody obcinania ogonów powodują ból. Jagnięta poddane chirurgicznemu zabiegowi usunięcia ogona mają podwyższony poziom kortyzolu, nienormalnie stoją i chodzą po jej zakończeniu. Kauteryzacja zmniejsza ból u jagnięt chirurgicznie pozbawionych ogona. Jagnięta z obciętym ogonem za pomocą gumowego pierścienia także mają podniesiony poziom kortyzolu, spędzają więcej czasu w nienormalnym ułożeniu ciała oraz wykazują zachowania związane z odczuwaniem bólu w niedokrwiennych miejscach. Zastosowanie kleszczy zaciskowych zmniejsza ból. Liczne badania pokazują, że najbardziej bolesną z metod jest kastracja chirurgiczna. Poddane jej jagnięta mają wyższy poziom kortyzolu i reagują na ból silniej niż jagnięta wykastrowane innymi metodami. Białka fazy ostrej także występują u nich w większym stężeniu. Jagnięta kastrowane za pomocą gumowego pierścienia bardziej odczuwają ból niż te kastrowane przy użyciu kleszczy.

● CZY WIEK MA ZNACZENIE?

Kiedy kastracja lub obcinanie ogonów były przeprowadzone w wieku 5, 21 i 42 dni życia, odpowiedź behawioralna zwierząt była zbliżona niezależnie od wieku, co wskazuje, że młode jagnięta odczuwają ból podobnie jak starsze. Ból u młodych zwierząt wpływa negatywnie na pobranie siary i tworzenie więzi z matką. Dodatkowo, ostatnie publikacje pokazują, że jagnięta kastrowane wcześnie są bardziej wrażliwe na ból niż osobniki kastrowane później. Istnieją także dane potwierdzające, że starsze jagnięta wykazują silniejszy chroniczny stan zapalny w odpowiedzi na kastrację niż zwierzęta w wieku 2 dni. Efekt ten może być jednak związany z wielkością usuniętej tkanki moszny niż wpływem wieku na wrażliwość na ból.

➤ Rys 2

Obcinanie ogona za pomocą gumowego pierścienia.

● OGRANICZANIE BÓLU

Zarówno behawioralne jak i fizjologiczne odpowiedzi na ból ulegają zmniejszeniu, jeśli zapewni się odpowiednie działania łagodzące.

Miejscowe znieczulenie zmniejsza ostry ból spowodowany kastracją i obcinaniem ogonów. W przypadku usuwania ogonów dobre efekty daje podskórny zastrzyk znieczulający w ogon natychmiast po założeniu gumowego pierścienia lub kilka minut przed zabiegiem chirurgicznym lub zastosowaniem kleszczy. W przypadku kastracji, skuteczny jest zastrzyk z lidokainy w trzon moszny, który blokuje działanie nerwów i ogranicza ból niezależnie od rodzaju zabiegu. Również stosowanie na skórę leków typu lidokaina lub bupiwakaina zmniejsza wyraźnie ból towarzyszący chirurgicznej kastracji.

“Obcinanie ogonów oraz kastracja powodują ból niezależnie od metody oraz wieku zwierząt.”

Także niesteroidowe leki przeciwzapalne (NSLPZ) są skuteczne w sytuacjach po zabiegu. Jagnięta otrzymujące leki przeciwbólowe po kastracji wykazywały mniejsze odczuwanie bólu niż zwierzęta z grupy kontrolnej, a skala takiego zachowania była znacząca. Na przykład, meloxicam powodował 7-krotne zmniejszenie zachowań związanych z odczuwaniem bólu po kastracji i usunięciu ogonów, a efekt utrzymywał się po 24 godzinach. Istotnym czynnikiem wyboru leku przeciwbólowego dla jagnięt jest łatwość aplikacji i przewidywany czas jego działania.

LITERATURA

FAWEC.ORG